

*Karolina Strógarek
nauczyciel języka polskiego
Zespół Szkół nr 2 im. Królowej Jadwigi w Pile*

Program autorski
„Język polski jest łatwy!”
realizowany podczas
zajęć wyrównawczych
z języka polskiego
dla zakwalifikowanych uczniów klas 4. szkoły podstawowej

rok szkolny 2013/2014

METRYCZKA PROGRAMU AUTORSKIEGO

PRZEDMIOT: PROGRAM AUTORSKI „JĘZYK POLSKI JEST ŁATWY!”
– ZAJĘCIA WYRÓWNAWCZE Z JĘZYKA POLSKIEGO W POZIOMIE KLAS 4.

TYP SZKOŁY: SZKOŁA PODSTAWOWA

ETAP KSZTAŁCENIA : II ETAP EDUKACYJNY – KLASA 4.

RODZAJ ZAJĘĆ: ZAJĘCIA POZALEKCYJNE

LICZBA GODZIN: 1 W TYGODNIU (OKOŁO 38)

AUTOR: KAROLINA STRÓGAREK – NAUCZYCIEL JĘZYKA POLSKIEGO, OLIGOFRENOPEDAGOG

*„Źle mówić lub pisać –
to znaczy krzywdzić swoją mową tych wszystkich,
którzy ją budowali.
Język smuci się, choruje,
gdy ludzie źle nim mówią i piszą.”*

Janusz Korczak

I. WSTĘP

Podczas pracy z uczniami klas 4- 6 na lekcjach języka polskiego zauważyłam, iż coraz większa liczba uczniów ma trudności w opanowaniu podstawowych wiadomości i umiejętności z zakresu nauczania języka polskiego. Obserwacje te skłoniły mnie do napisania autorskiego programu „*Język polski jest łatwy!*” realizowanego podczas zajęć wyrównawczych z języka polskiego.

Program autorski „*Język polski jest łatwy*” realizowany podczas zajęć wyrównawczych z języka polskiego jest przeznaczony dla uczniów klas 4. szkoły podstawowej, którzy z różnych powodów mają trudności w opanowaniu podstawowych wiadomości i umiejętności z zakresu nauczania języka polskiego, w szczególności czytania ze zrozumieniem oraz tworzenia wypowiedzi pisemnych poprawnych pod względem kompozycyjnym, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym. Obejmuje on wymagania konieczne i podstawowe, co ma umożliwić osiągnięcie skuteczności w uczeniu uczniów mniej zdolnych.

Niezmierznie przydatnym narzędziem do określenia potrzeb zakwalifikowanych uczniów będzie *Diagnoza z Nową Erą*, która zawiera spersonalizowane opinie opisujące poziom opanowanych przez ucznia wiadomości i umiejętności oraz rekomendacje zawierające kierunki dalszej pracy z uczniem, uwzględniające jego indywidualne potrzeby edukacyjne.

Punktem wyjścia do opracowania programu autorskiego była podstawa programowa nauczania języka polskiego z dnia 23 grudnia 2008 r. oraz program *Czytać, myśleć, uczestniczyć* zintegrowany z serią *Słowa na start!*

Celem zajęć jest podnoszenie sprawności językowej uczniów, czyli zdobycie przez ucznia praktycznej umiejętności swobodnego i skutecznego posługiwania się językiem w mowie i piśmie. Głównie należy zadbać o właściwe stosowanie słownictwa, związków frazeologicznych, synonimów oraz o poprawne budowanie zdań, przemyślane komponowanie całego tekstu, poprawną ortografię i interpunkcję, o umiejętność odpowiedniego formułowania myśli w zależności od sytuacji komunikacyjnej.

Treści nauczania skupiają się przede wszystkim wokół dwóch podstawowych umiejętności: czytania i pisania. Uczniowie doskonają technikę czytania ze zrozumieniem, odpowiadają na pytania do przeczytanego tekstu w formie krzyżówek, quizów. Uczą się redagować różnorodne formy wypowiedzi pisemnej. Wiedzą już jak napisać opowiadanie, sprawozdanie czy list. Doskonale poradzą sobie także z opisem postaci i przedmiotu. Potrafią napisać zaproszenie, ogłoszenie i zawiadomienie. Umiejętności te będą mogli wykorzystać w kolejnych etapach kształcenia czy w życiu dorosłym. Na zajęciach przestrzegana jest poprawność ortograficzna. Uczniowie powtarzają ponadto wiadomości o częściach mowy.

Uczniowie klas 4. szkoły podstawowej nie potrafią się jeszcze w pełni skoncentrować na zajęciach szkolnych. Skupiają się raczej na bodźcach nietypowych i atrakcyjnych, dlatego zajęcia wyrównawcze muszą być różnorodne pod względem stosowanych technik i metod. W tym celu wykorzystywane będą przede wszystkim metody aktywizujące np. gry dydaktyczne, mapa mentalna, metody praktyczne np. praca z tekstem i redagowanie różnych form wypowiedzi.

Niezwykle pomocne w uatrakcyjnieniu zajęć będzie technologia informacyjno – komunikacyjna – wykorzystanie podczas zajęć:

- tablicy interaktywnej i dostępnego sprzętu,
- programu multimedialnego „Piszę poprawnie” z dodatkowymi ćwiczeniami językowymi dla ucznia opracowanego przez wydawnictwo Nowa Era,
- zasobów portali edukacyjnych, np. portalu Scholaris i Nauczyciel.pl, w których znajduje się m.in. bogaty wybór materiałów dydaktycznych na temat baśni,
- programu TaskMagic, dzięki któremu nauczyciel samodzielnie tworzy różnorodne ćwiczenia interaktywne.

Największym problemem w pracy z uczniem na zajęciach wyrównujących wiedzę jest zachęcenie go do działania, czyli odpowiednia motywacja. W wielu wypadkach uczniów, którzy nie osiągają zadowalających wyników w nauce, cechują: drażliwość, skłonność do kłamstwa, niski poziom samoakceptacji, szybkie popadanie w zniechęcenie, kłopoty z przystosowaniem do wymagań szkolnych i w ogóle – trudności w kierowaniu sferą emocjonalną. Aby uczestnicy zajęć byli odpowiednio zmotywowani, na zajęciach wykorzystywać będą techniki poznane na kursie „Jak motywować uczniów do nauki?” organizowanym w ramach N@I – Nauczycielskiej Akademii Internetowej.

II. CELE EDUKACYJNE

1. Cele ogólne:

- uzupełnienie wiadomości dotyczących nauki o języku, ortografii, interpunkcji;
- doskonalenie umiejętności czytania ze zrozumieniem;
- doskonalenie umiejętności redagowania form wypowiedzi;
- bogacenie słownictwa i kształtowanie umiejętności posługiwania się słownikami;
- kształtowanie sprawności komunikacyjnych;
- wyrabianie nawyków samokształceniowych;
- rozbudzanie wiary w możliwość pokonywania istniejących trudności i sprawnego posługiwania się językiem polskim.

2. Cele szczegółowe:

- przypomnienie zasad ortografii i interpunkcji oraz ćwiczenie umiejętności stosowania ich w praktyce;
- uzupełnianie wiadomości o budowie zdania pojedynczego i częściach mowy;
- kształtowanie umiejętności stosowania zasad składni w budowie wypowiedzi oraz świadomego dobierania konstrukcji zdania do celu wypowiedzi;
- bogacenie słownictwa, gromadzenie słów potrzebnych przy tworzeniu różnych typów wypowiedzi pisemnej;
- wyrabianie umiejętności i nawyku korzystania ze słowników języka polskiego i wyrazów obcych oraz poradników językowych;
- kształtowanie umiejętności samodzielnego tworzenia komunikatów językowych, niezbędnych w dalszej edukacji i w życiu;
- utrwalenie i uzupełnienie pojęć z zakresu teorii literatury niezbędnych w interpretacji dzieł literackich i odbiorze tekstów kultury .

III. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

1. W zajęciach uczestniczą zakwalifikowani przez nauczycieli polonistów uczniowie.

2. Umiejętności wyniesione z zajęć utrwalają samodzielnie, starannie wykonują zlecone do domu zadania, umieją je oceniać, wskazując zalety i wady.

3. Uczestnicy zajęć wyrabiają w sobie nawyki samokształcenia i samokontroli, zaczynają świadomie posługiwać się językiem.
4. Wszystkie wiadomości teoretyczne prezentowane są tak, aby wykazać ich praktyczną przydatność.

IV. REALIZACJA ZAŁOŻEŃ PROGRAMOWYCH

1. Organizacja zajęć:

- zajęcia odbywają się raz w tygodniu ,
- trwają 45 minut,
- praca jest systematyczna i planowa.

2. Pomoce naukowe:

- słowniki: języka polskiego, wyrazów obcych, ortograficzny, terminów literackich, poprawnej polszczyzny oraz poradniki językowe,
- przygotowane przez nauczyciela i powielone dla każdego ucznia karty z zestawami ćwiczeń ortograficznych i językowych,
- przygotowane przez nauczyciela ćwiczenia interaktywne TaskMagic,
- wybrane przez nauczyciela teksty kultury z opracowanymi zestawami zadań otwartych i zamkniętych,
- zasoby portali edukacyjnych,
- programu multimedialnego „Piszę poprawnie” z dodatkowymi ćwiczeniami językowymi,
- kart edukacyjne, ortogramy.

3. Procedury osiągania celów:

1. Zorganizowanie i prowadzenie zajęć wyrównawczych.
2. Urozmaicanie zajęć przez stosowanie różnych form i metod pracy z uczniem.
3. Projektowanie, wykonanie i wykorzystywanie na zajęciach pomocy dydaktycznych.
4. Korzystanie ze słowników, encyklopedii, internetu i innych źródeł wiedzy.
5. Urozmaicanie zajęć poprzez wykorzystanie różnych środków dydaktycznych (wizualnych i dźwiękowych, komputerów).
6. Częste powtarzanie i utrwalanie zdobytych wiadomości.

7. Informowanie nauczycieli i rodziców o postępach uczniów.
8. Eliminowanie napięcia emocjonalnego poprzez stosowanie pochwał i nagradzania.
9. Wzmacnianie samooceny ucznia poprzez ekspozowanie jego mocnych stron.

V. TREŚCI KSZTAŁCENIA

	Treści kształcenia	Punkt i treść z podstawy programowej Uczeń:	Liczba godzin	Uwagi o realizacji
1.	Ćwiczenia w głośnym czytaniu ze zrozumieniem – wyodrębnianie wyrazów, zdań z tekstu, stawianie znaków interpunkcyjnych, wybieranie właściwej odpowiedzi: PRAWDA, FAŁSZ.	I.1.1) sprawnie czyta teksty głośno i cicho, III.1.9) czytając głośno, wyraziście, przekazuje intencję tekstu, właściwie akcentuje wyrazy, wprowadza pauzę, stosuje odpowiednią intonację, I.1.2) określa temat i główną myśl tekstu, I.1.3) identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi (autora, narratora, czytelnika, słuchacza), I.1.6) odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od informacji drugorzędnych, III.2.6) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, [...] znaku wykrzyknika II.2.11) identyfikuje: opowiadanie, powieść, baśń, bajkę, fraszkę, wiersz, przysłowie, komiks.	5	E. Dęda „Rozumiem, co czytam – karty pracy do czytania ze zrozumieniem, http://www.szkolnictwo.pl/index.php?id=PU8559, http://www.superkid.pl/interpunkcja-cwiczenia, - Beata Surdej, Andrzej Surdej Czytanie nie jest trudne! Testy. Szkoła podstawowa. Klasa 4, - Maria Popieła, Wszystko umiem! ...bo czytam i rozumiem Trening czytania ze zrozumieniem dla klas IV-VI szkoły podstawowej, - Materiały multimedialne GWO – testy czytania ze zrozumieniem – płyta.
2.	W zaczarowanym świecie baśni- utrwalenie wiadomości o baśni.	II.2.11) identyfikuje: baśń, I.1.2) określa temat i główną myśl tekstu, I.1.3) identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi (autora, narratora, czytelnika, słuchacza), I.1.6) odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od informacji drugorzędnych,	2	http://www.scholaris.pl/zasob/48344?tid[]=1&eid[]=PODST&sid[]=JPOL3&bid=0&iid=0&api=, E. Dęda „Rozumiem, co czytam – karty pracy do czytania ze zrozumieniem. Test 10 „Woda Życia” i test 16 „Czterej muzykanci z Bremy”.
3.	Utrwalenie zasad ortograficznych pisowni wyrazów z u, ó, ż, rz, h, ch, - uzupełnianie „wesołych	III.2.5) pisze poprawnie pod względem ortograficznym.	3	http://www.superkid.pl/ortografia, - Witold Gawdzik ,Ortografia na wesoło, - Język polski SP kl. 4-6 Karty edukacyjne, część 1, http://www.ortografka.pl/,

	dyktand”. Praca ze słownikiem ortograficznym.			- Michalec Bogusław, Dyktanda i zabawy ortograficzne. Klasa 4. Szkoła podstawowa, - Dyktanda i zabawy ortograficzne. Klasa 4-6. Szkoła podstawowa. Język polski, - Danuta Chwastniewska, Agnieszka Gorzałczyńska-Mróż, Danuta Rózek, Język polski. Klasa 4. Szkoła podstawowa. Ortografia. Zasady i ćwiczenia.
4.	„Dyktanda uzupełnianki – orto – testy”. Praca ze słownikiem ortograficznym.	III.2.5) pisze poprawnie pod względem ortograficznym.	1	http://www.dyktanda.net/, http://dyktanda.com.pl/, - Ćwiczenia własne Task Magik.
5.	„Szóstka z ortografii” - rebusy, krzyżówki, logogryfy, zagadki... - ortografia ani nudna, ani trudna.	III.2.5) pisze poprawnie pod względem ortograficznym.	1	- Język polski SP kl. 4-6 Karty edukacyjne, część 1, http://www.scholaris.pl/zasob/63782?tid[]=1&eid[]=PODST&sid[]=JPOL3&bid=0&iid=0&api=, http://www.ortofrajda.pl/gry_on_line.htm, - Materiały multimedialne GWO – nieco ortografii – płyta.
6.	Utrwalenie wiadomości o częściach mowy.	I.3.3) rozpoznaje w wypowiedziach podstawowe części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, [...] przymówek, spójnik) i wskazuje różnice między nimi, I.3.4) rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczb, osób, czasów i rodzajów gramatycznych – rozumie ich funkcje w wypowiedzi, III.2.3) stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów Odmienionych.	4	http://www.superkid.pl/czesci-mowy-cwiczenia, http://eduseek.interklasa.pl/artykuly/artikul/ida/2812/, - Ćwiczenia własne Task Magik, - Witold Gawdzik ,Gramatyka na wesoło, - Karty pracy, - Materiały multimedialne GWO – czasownik – płyta, - Dorota Stopka, Gramatyka w szkole podstawowej i w gimnazjum.
7.	Pisownia przeczenia „nie” z rzeczownikami, czasownikami, przymiotnikami, przysłówkami	III.2.5) pisze poprawnie pod względem ortograficznym, .3.3) rozpoznaje w wypowiedziach podstawowe części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, [...] przymówek, spójnik) i wskazuje różnice między nimi.	1	- Witold Gawdzik ,Ortografia na wesoło, http://dyktanda.com.pl/, - ćwiczenia własne Task Magik, http://testwiedzy.pl/test/704/czesci-mowy.html, http://testwiedzy.pl/test/52594/jak-opanowalem-wiadomosci-o-czasowniku.html.

8.	Odmiana przez przypadki.	I.3.4) rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczb, osób, czasów i rodzajów gramatycznych – rozumie ich funkcje w wypowiedzi, III.2.3) stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych.	2	• http://www.scholaris.pl/frontend,4,78276.html, • ćwiczenia własne Task Magik, • karty pracy, • Witold Gawdzik ,Gramatyka na wesoło.
9.	Korzystanie z różnych źródeł informacji: słowników, encyklopedii, leksykonów.	I.2 korzysta z informacji zawartych w encyklopedii, słowniku ortograficznym, słowniku języka polskiego (małym lub podręcznym), słowniku wyrazów bliskoznacznych.	2	• E. Dęda „Rozumiem, co czytam – karty pracy do czytania ze zrozumieniem. Test 23,24 – Encyklopedie, • słowniki, encyklopedie, leksykony.
10.	Bogacenie słownictwa; dobieranie wyrazów bliskoznacznych i przeciwstawnych	I.2 korzysta z informacji zawartych w encyklopedii, słowniku ortograficznym, słowniku języka polskiego (małym lub podręcznym), słowniku wyrazów bliskoznacznych.	1	• słownik wyrazów bliskoznacznych, • Ćwiczenia własne Task Magik.
11.	Stosowanie wielkiej litery na początku wypowiedzenia i odpowiednich znaków interpunkcyjnych na jego końcu w zależności od intencji wypowiedzi.	III.2.6) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, [...] znaku wykrzyknika	1	• Witold Gawdzik ,Ortografia na wesoło.
12.	Redagowanie następujących form wypowiedzi: • kartka pocztowa – życzenia i pozdrowienia • opis przedmiotu i opis postaci, • kartka z pamiętnika, wpis w dzienniku internetowym, • list, • ogłoszenie i zaproszenie, • notatka,	III.1.1) tworzy spójne teksty na tematy poruszane na zajęciach – związane z otaczającą rzeczywistością i poznanymi tekstami kultury, III.1.2) dostosowuje sposób wyrażania się do oficjalnej i nieoficjalnej sytuacji komunikacyjnej oraz do zamierzonego celu, III.1.6) stosuje w wypowiedzi pisemnej odpowiednią kompozycję i układ graficzny zgodny z wymogami danej formy gatunkowej (w tym wydziela akapity), III.1.4) świadomie posługuje się różnymi formami językowymi [...], I.1.5) rozpoznaje formy gatunkowe ([...] zaproszenie, ogłoszenie, życzenia)	8	• http://www.superkid.pl/jak-napisac-wypracowanie, • Piotr Janusz Pardo, Potrafię napisać. Ćwiczenia językowe, • „Piszę poprawnie!” Nowa Era ćwiczenia multimedialne.

	• opowiadanie , • dialog.	III.1.5) tworzy wypowiedzi pisemne w następujących formach gatunkowych: opowiadanie z dialogiem (twórcze i odtwórcze), pamiętnik i dziennik (pisane z perspektywy bohatera literackiego lub własnej), list oficjalny, proste sprawozdanie (np. z wycieczki, z wydarzeń sportowych), opis postaci, przedmiotu, krajobrazu, ogłoszenie, zaproszenie, prosta notatka , I.1.1) sprawnie czyta teksty głośno i cicho.		
13.	Opowiadanie przebiegu wydarzeń zgodnie z ich chronologią.	II.2. omawia akcję, wyodrębnia wątki i wydarzenia III.1.8) uczestnicząc w rozmowie, słucha z uwagą wypowiedzi innych, mówi na temat; prezentuje własne zdanie i uzasadnia je	1	• Hans Christian Andersen, Baśnie, • http://wolnelektury.pl/katalog/autor/hans-christian-andersen/. •
14.	Co to jest zdanie? Zdanie oznajmujące, pytające i rozkazujące. Główne części zdania, czyli orzeczenie i podmiot. Określenia w zdaniu.	III.2.1) rozróżnia i poprawnie zapisuje zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące, I.3.1) rozpoznaje podstawowe funkcje składniowe wyrazów użytych w wypowiedziach (podmiot, orzeczenie [...]) I.3.2) rozpoznaje w tekście zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte [...] i rozumie ich funkcje	2	• http://www.superkid.pl/zdania-rownowazniki-zdancwiczenia, • Język polski SP kl. 4-6 Karty edukacyjne, część 1, • http://www.scholaris.pl/zasob/63566?tid[]=1&eid[]=PODST&sid[]=JPOL3&bid=0&iid=0&api=.
15.	Z czego poeta ulepił wiersz? – utrwalenie pojęć z zakresu teorii literatury.	II.2.5) rozpoznaje: wers ,rytm, refren [...] II.2.4) rozpoznaje w tekście literackim: [...] ożywienie, uosobienie II.2.4) rozpoznaje w tekście literackim: porównanie, przenośnię, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy i objaśnia ich role	2	• http://testwiedzy.pl/test/32052/srodki-poetyckie.html, • http://wolnelektury.pl/katalog/gatunek/wiersz/, • wybór wierszy dla dzieci.

VI. OCZEKIWANE REZULTATY

- Uczniowie dostrzegają potrzebę poprawności językowej.
- Znają wartość słów i umieją się nimi świadomie posługiwać.
- Potrafią tworzyć poprawne i przejrzyste komunikaty językowe, dobierając środki funkcjonalne dla celu wypowiedzi.
- Dostrzegają błędy w wypowiedziach własnych i cudzych, potrafią je poprawiać.
- Rozumieją czytane teksty, umieją o nich rozmawiać, nazywając własne uczucia i wyrażając subiektywne opinie.
- Rozpoznają w tekstach środki wyrazu artystycznego i określają ich funkcję
- Mają nawyk korzystania ze słowników ortograficznych oraz potrzebę samokontroli i stosowania poprawnej polszczyzny.
- Wiedzą gdzie znaleźć odpowiedź na pytanie o poprawność konstruowanych wypowiedzi czy stosowania form językowych.

VII. SPOSOBY OCENIANIA UCZNIÓW

Nauczyciel powinien motywować uczniów oraz systematycznie oceniać ich pracę; może to być ocena słowna wspierająca ucznia. Program zajęć wyrównawczych zakłada podmiotowe traktowanie ucznia po to, aby zwiększyć samodzielność uczenia się, zainteresowania dalszą edukacją, poczucia wiary we własne siły.

VIII. EWALUACJA PROGRAMU

- Pozytywne oceny ze sprawdzianów, testów przeprowadzanych na lekcjach języka polskiego.
- Pozytywne oceny semestralne i roczne z języka polskiego.

Literatura:

Podstawa programowa kształcenia ogólnego, Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r.

Program Czytać, myśleć, uczestniczyć zintegrowany z serią Słowa na start!

M. Szczepańska: Program autorski – jak go napisać ?, Słupsk „Image” 1999